

Benvinguts i moltes gràcies per la vostra assistència al lliurament del premi "Ales a la cultura", que aquest any 2009 l'Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot atorga al Sr. Josep Maria Canals.

Aquest premi va néixer ara fa 7 anys amb la voluntat no només de donar un reconeixement a entitats o persones que a nivell individual o col·lectivament treballen per fer de la cultura un eix central de la nostra societat, sinó també per esperonar-los i animar-los a continuar aquesta tasca tant essencial en la nostra societat.

El Sr. Canals ha participat i participa en un munt de projectes culturals, ja sigui com a organitzador, com a col·laborador o com a públic. Ell ha viscut i viu la cultura des de tots els punts de vista, i aquesta és la millor forma de conèixer i saborejar-ne tots els racons. Perquè el Sr. Canals saboreja la cultura i sap encomanar aquest gust a tots els que l'envolten. Per tot això i molt més, ens trobem avui aquí.

Tots, d'una o altra manera, amb més o menys intensitat, fem cultura, en el nostre dia a dia, en la nostra vida quotidiana som generadors de continguts culturals. Aquest fet s'accentua, i sobretot canvia, gràcies a les noves tecnologies, gràcies a la xarxa que permet, sobretot als més joves, encarar-se als continguts culturals d'una manera diferent i innovadors.

Partint de la idea que tots fem cultura, en els últims anys ha anat canviant la relació dels ciutadans amb el fet cultural, i s'ha debatut extensament sobre el paper que administració, agents culturals i ciutadans han de prendre. En el cas de la ciutat d'Olot, hem intentat traslladar aquest debat al procés obert per elaborar el Pla de Cultura, que ben aviat es presentarà. Els que hi hem participat, no volem que sigui un document més, sinó un camí que entre tots hem dibuixat.

La nostra societat actual fa cultura, genera cultura i consumeix cultura. I la nostra societat actual comença a visualitzar que la relació entre l'economia i la cultura, que no fa tant s'odiaven, té un munt de possibilitats. En el Congrés Internacional d'Economia i Cultura que ha tingut lloc la setmana passada a Barcelona, s'han sentit opinions molt interessants. Però n'hi ha una que plana per sobre de totes: la cultura aporta riquesa i benestar a la

societat. Hi ha indicadors econòmics, com el PIB, que donen unes expectatives molt favorables pel que fa al sector cultural, i es planteja com a una forma de sortir de la crisi. Però hi ha indicadors difícils de calcular: la cultura afecta el sentit dels valors, i això és difícil de calcular en xifres.

Un dels participants en el congrés deia: "Sense economia no hi ha progrés, sense cultura no hi ha futur".

Anna Torrent.

PRESENTACIÓ JOSEP Mª CANALS

Quan em van demanar que havia de glossar la figura de Josep Mª Canals, amb motiu de ser-li concedit el premi "Ales a la Cultura", em vaig quedar una mica sorprès perquè dubto que jo sigui la persona més idònia per aquesta feina, ja que, com tothom sap, he estat molts anys absent d'Olot i les seves peripècies. Tot i que conec en Canals des de la infantesa (quasi podria dir que ens coneixem des d'abans de néixer) tenia alguns espais de la seva trajectòria sense farcir. Però m'he espavilat. Bé, intentaré fer-ho amb tota la meua saviesa i si no me'n surto em podeu llançar una sabata pel cap, com ara s'estila.

Quan vaig tornar a Olot, com que estava fora de joc en el que es refereix a la vida cultural de la ciutat, va ser ell qui em va presentar a l'Associació "Amics de les Lletres Garrotxines", ja que coneixia les meves vel·leïtats poètiques. I he de dir, que en aquells moments, l'any 1998, no vaig notar, que a Olot, hi hagués massa dinamisme cultural. Després les coses van anar canviant i ara s'ha de reconèixer que les activitats culturals a la nostra ciutat, són notables, per la qual cosa cal felicitar a l'Institut de Cultura de la Ciutat.

De vegades, parlar d'una persona que en sa vida no ha fet gaires coses, resulta difícil per la falta de material de referència. Però no és aquest el cas d'en Josep M^a que té un currículum extraordinàriament ric en actuacions i participacions en la vida cultural de la ciutat. En Canals és un home polifacètic com pocs n'he conegut. Un home ric en iniciatives, amb ganes de fer coses i capaç de moure cel i terra per assolir els seus objectius. Un exemple ben recent és la tossuderia en la lluita perquè siguin reconeguts els mèrits de la cupletista Càndida Pérez. Ha remenat papers i arxius, ha buscat antecedents i va crear una plataforma per reivindicar la memòria de l'artista. En realitat, la plataforma és ell, ja que els altres components (entre els quals em compto jo mateix) no hem fet res.

He dit que en Canals és un home polifacètic, no en el sentit extensiu de la paraula: "home de molts oficis i moltes habilitats", sinó que vull dir, que s'ha dedicat exclusivament a conrear els diferents aspectes de la cultura, a promoure actes culturals i a realitzar-se ell mateix sent activista en el món del teatre, el cinema, la ràdio, la música, la

fotografia, el col·leccionisme... En tots aquests camps en Canals hi ha ficat cullerada i es pot dir que amb encert. Ha sigut un tastaolletes de la cultura. I no dic "tastaolletes" en sentit pejoratiu, sinó que en cada activitat hi ha dedicat voluntat, talent i esforç. Sobretot esforç. I en aquest sentit es pot dir que la cultura de l'esforç, tan absent en aquest nostre món modern i progressista, ha estat la base dels seus coneixements. En Josep M^a, és el perfecte autodidacte. Un home que s'ha format intel·lectualment sol, perquè, com molts de la seva època no va tenir oportunitat ni mitjans per accedir a estudis superiors.

Va començar, de caganer, a l'escola pública de l'Hospici, com jo mateix (per això he dit abans que ens coneixem quasi d'abans de néixer). Després, grandet, però no massa, va anar a l'Acadèmia Plantalech i a l'Acadèmia Vilà. Amb només 11 anys entrà a treballar en una fàbrica de caps de cartró, i als 14 anys el van col·locar de "botones" al Banc Hispà Americà. Al banc hi va romandre tolt la se a vida laboral fins a la jubilació.

El 1963, es va casar amb Mariona Pujol, la seva única i actual esposa (i que per molts anys. Ara s'ha dir així perquè actualment els matrimonis, com els electrodomèstics, duren poc). Diuen que darrera d'un gran home sol haver-hi una gran dona, i viceversa. I això pot ser veritat, perquè suposo que aguantar tota la vida una persona dinàmica com en Canals, deu tenir les seves dificultats: "Carinyo, avui vindré a sopar a les 8 perquè després tinc assaig fins molt tard "Estimada, avui no vindré a sopar fins a les 11 perquè tinc reunió de junta". Amor, avui al vespre vindrem 5 o 6 aquí a casa per un assaig i hauries de comprar alguna coseta per picar... "Carinyo, demà passat..." Escolta, això no hi ha qui ho aguanti! Però la Mariona, sense perdre mai el somriure, té cura de tot i de tothom. I un servidor n'és testimoni, perquè jo també havia anat a casa seva, havent sopat, per presenciar als assaigs d'un muntatge que havia fet per "Rapsòdia, veus Literàries" (per cert, un grup creat pel mateix Canals), i mai m'havia faltat un got de Whisky, ja que la Mariona coneixia les meves petites debilitats. Gràcies Mariona.

Com tots sabem molt bé, en Josep Mª Canals, ha estat i és principalment un home de teatre. Porta les arts escèniques al moll de l'os. Ja de ben petit feia comèdia (a l'escenari i a casa seva). Va començar al Casal Marià i de seguida es va destacar de la resta de la mainada pels les seves dots d'organitzador i ja va muntar el seu propi quadre escènic (el Sant Genís, si no ho recordo malament). Més endavant va passar a l'Orfeó Popular Olotí, on formà part del conjunt escènic "Pere Aubert". I com no podia ser d'altra manera, poc temps després ja el dirigia. Va actuar en sainets, comèdies, drames, tragèdies, sarsueles... En els Pastorets, solia fer de Bato i en les sarsueles era el tenor còmic. Deixant de banda que com actor ha caracteritzat personatges de tota mena, les seves interpretacions més notòries són les que identifiquen tipus de caire més aviat còmic o irònic. Jo penso que en aquests papers és mestre de mestres, i així ha estat reconegut en moltes crítiques aparegudes en la premsa de l'època, lloant les magnífiques interpretacions de Josep Mª Canals. Seria llarg d'enumerar les referències que han sortit als mitjans de comunicació en el transcurs dels anys, parlant de les activitats culturals en les diferents modalitats que ha practicat en Josep M^a. Les hemeroteques en són testimoni. I com a mostra, transcriuré un fragment de l'entrevista que, amb el títol "**En Josep Mª Canals, una vitalitat inesgotable**", va publicar la revista "440 m sobre el nivell del mar" en el núm. 7, de novembre de 1995, signada per J. Rovira i X. Planagumà, que, entre altres coses, diu: "*Tenim plena consciència d'estar*

davant d'un dels personatges més actius de la nostra ciutat. Diem actiu perquè no hi cap altre adjectiu que pugui definir una trajectòria vital complerta amb unes cinc-centes obres interpretades com actor, com a director teatral, actor radiofònic, rapsode, apuntador, regidor, cronista, crític, organitzador, realitzador de publicitat i de ràdio, fotògraf, cineasta, presentador i animador, muntador d'àudio-visuals; a part de participar, a voltes al capdavant, en una llarga llista d'entitats i associacions locals. Tot això compaginat amb l'activitat professional diària. Actualment es dedica a constatar què han fet els olotins per a la seva ciutat, en uns fitxers Allò més important que ha fet és la revitalització, la promoció i la realització del cinema no comercial a Olot".

En la seva dilatada vida teatral ha actuat en escenaris i grups ben diferents i, potser, és una de les persones d'Olot que ha presenciat més funcions teatrals. Val la pena destacar la seva participació en el muntatge de l'espectacle sacre "Christus" , en els seus començaments, a l'Orfeó Popular Olotí, del qual en va assumir també la direcció artística. Estic parlant de l'any 1995. Més endavant, va formar part de "Voraviu Teatre" i encara avui col·labora, com actor, en el projecte de Xavier Rusalleda, "Laboratori". En la seva inquietud i dintre del món del teatre, ha fet de tot, des de maquillador fins a director, des de coordinador i realitzador fins a organitzador d'espectacles musicals. El que no sé si havia fet mai és escombrar el teatre, però no m'estranyaria gens.

Un servidor, com ja he dit abans, tot i havent estat molts anys absent d'Olot, he tingut coneixement de l'infatigable dinamisme del nostre protagonista, en les diferents àrees de la cultura. I per tant sé que ha fet de rapsode i narrador tant en escenaris com a la ràdio. Va entrar a formar part del quadre de veus de Ràdio Olot i dintre l'organigrama de l'emissora fou administratiu i realitzador de diversos programes com per exemple "Els amics de la ràdio", amb multivarietat de contingut, música, debats i participació del públic, etc. Les seves intervencions tant a Ràdio Olot com a Ràdio 90 foren mereixedores de molts elogis.

On en Josep Mª Canals ha destacat preferentment, ha estat i és en el camp del cinema, sent un dels primers socis de "l'Amateur Club Fotogràfic i Cinematogràfic", l'any 1958, del qual en va ser iniciador i després president. La seva trajectòria en aquest terreny ha estat considerable i seria interminable la relació de les seves actuacions en les nombroses Mostres de Cine Amateur que es van realitzar durant els anys 70, 80 i 90. Va ser un dels fundadors del Col·lectiu de Cinema Independent de la Garrotxa, del qual també en fou president. Ha arribat a les meves mans un retall de l'extra de Festes de l'any 1974, de la revista "Olot-Misión", signat per "Cayus" que, entre altres coses, diu: **... "presidits per en Josep Mª Canals, veritable puntal de fa molts anys, iniciador, promotor i mantenidor de les activitats cinematogràfiques amateurs. No**

voldríem ésser exagerats en dir que, sense la seva iniciativa i el seu entusiasme, el petit cinema a Olot, hauria començat i acabat amb la pel·lícula "Bellvespre". Aquests i d'altres comentaris donen fe de la intensa activitat d'aquest home en pro de la cultura. Jo penso que, a més de les Ales a la Cultura, potser si li hauria de donar un bon sofà perquè, a estones, fes una mica de migdiada, ja que és saludable reposar de tant en tant..

Hauríem de parlar també de la seva dedicació a la música i a la fotografia. Va organitzar una trobada d'agrupacions fotogràfiques de Catalunya a Olot el 1969, quedant instituïdes les dites trobades des d'aquell moment, per tenir lloc en diverses localitats catalanes durant bastants anys i obtingué, a més, nombrosos premis en diversos concursos de fotografia.

En Canals, també ha estat i és un gran aficionat a la música, un dels seus referents intel·lectuals més destacats. També havia cantat en la Coral Crosca i va participà en un grup que va formar el "Cercle Musical" a la Societat "Indústria i Comerç" i fou un dels primers socis de l'Associació de Música d'Olot.

Ha format part de la Junta Directiva de nombroses associacions, en qualitat de vocal, secretari, coordinador, tresorer, sots-president, president i, també... d'home de fer feines, suposo.

També va ser membre del "Consell Consultiu de la fundació pública Teatre Principal, nomenat per l'Ajuntament.

No voldria acabar el meu panegíric (o rotllo, com vulgueu), sense fer referència a la ingent tasca que ha significat per en Canals, l'estructuració i organització dels anomenats "Canals-Fitxer". Més de dues mil fitxes amb informació i particularitats de diverses persones de la Garrotxa que, per alguna circumstància, han destacat en la vida ciutadana. Molts d'aquests fitxers han sortit publicats en el setmanari "La Comarca". Aquesta és una tasca feixuga, que espero que algun dia pugui ser publicada en forma de llibre, pel seu interès historiogràfic. També, és de desitjar que el seu esforç en pro del reconeixement de la cupletista Càndida Pérez, es vegi coronat per l'èxit. S'ho mereix perquè hi ha posat tanta tenacitat, que ni que la Càndida hagués estat la seva xicota.

Les "Ales a la Cultura" que avui l'hi atorga l'Ajuntament d'Olot, són el merescut homenatge pel seu esforç en pro de la creació, participació i difusió de la cultura en la nostra ciutat. Homes com en Josep Mª Canals són els que fan que el moviment cultural creixi i es mantingui viu. Gràcies.

Joan Mercader
Olot, 14 de juny de 2008